

ความรุนแรงและความตายในแฟนตาซีกับการขัดเกลาเยาวชน: กรณีศึกษานวนิยายเยาวชนชุด การ์ตูน ปริศนาคดีอาถรรพ์

ธรรมจักร นิมพลวัฒน์* และไกล่รุ่ง อามระดิษ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Corresponding author: alljay131@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาบทบาทของแฟนตาซีที่ประกอบด้วยความรุนแรงและความตายในนวนิยายเยาวชนชุดการ์ตูน ปริศนาคดีอาถรรพ์ ซึ่งแต่งโดย อัยย์ โดยเลือกตอน “ความลับของกระจกเงา” เป็นข้อมูลหลักในการวิเคราะห์ การศึกษาพบว่า “ความลับของกระจกเงา” มีวัตถุประสงค์ที่จะปลูกฝังเยาวชนผู้อ่านให้รู้จักควบคุมตนเอง มิให้ดำเนินชีวิตตามความปรารถนาส่วนตนมากเกินไป เพราะอาจสร้างปัญหาและความเดือดร้อนให้กับทั้งตนเองและสังคม นักเขียนสร้างแฟนตาซีที่มีลักษณะโหดร้ายรุนแรงและเกี่ยวเนื่องกับความตาย เพื่อแสดงให้เห็นอันตรายของการดำเนินชีวิตตามความปรารถนาส่วนตนได้อย่างชัดเจน ประสบการณ์อันน่าสะพรึงกลัวที่ตัวละครหลักได้รับเปรียบได้กับบทลงโทษของการละเมิดกติกาของสังคม แฟนตาซีจึงมีบทบาทเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาตัวละครให้เกิดความสำนึกและให้โอกาสแก่ตัวละครอีกครั้ง ในการพิสูจน์ตนเองในฐานะเยาวชนที่ผ่านการขัดเกลาแล้ว และยินดีที่จะประพฤติตนตามกติกาของสังคม ความรุนแรงและความตายในแฟนตาซีจึงมีความสำคัญต่อการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อสร้างเยาวชนต้นแบบแก่ผู้อ่าน ทั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาประเด็นดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคความรุนแรงและความตายในวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีของไทย เพื่อทบทวนและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความรุนแรงและความตายอันเป็นลักษณะไม่พึงประสงค์ในชนบประพันธ์วรรณกรรมเยาวชนของไทย

คำสำคัญ : 1. วรรณกรรมเยาวชน 2. แฟนตาซี 3. การ์ตูน ปริศนาคดีอาถรรพ์ 4. ความรุนแรง 5. ความตาย

**Violence and death in fantasy fiction and a way to instill self-control in young adults:
The case study of a young adult fiction series *Karin Pritsana Khadi Athan***

Thammajak Chimpleewat^{*} and Klairung Amratisha

Faculty of Arts, Chulalongkorn University,

Bangkok 10330, Thailand

^{*}*Corresponding author: alljay131@gmail.com*

Abstract

This article studies the role of fantasy fiction through the young adult fiction *The Secret of the Mirror*, which is the fourth episode of the series *KARIN PRITSANA KHADI ATHAN* written by Ai. The study found that *The Secret of the Mirror* aims to instill self-control in young adults. The story proposes reasons why young adults should not let their lives being exceedingly overwhelmed by their personal desires. The story shows that doing so can cause problems and harm to oneself and the society. The novel is imbued with brutality and violence which leads to the matter of life and death. This is viewed as the writer's intentions to emphasize the danger of one living life without self-control but allowing their lives to be led by desires. Terrifying experiences that the main character encounters constitute the punishment from their violating social norms. In this case, fantasy fiction is deployed as a tool to illustrate disadvantages of excessive desire. Also, the main character who is a young adult has a second chance to prove himself as a person, who has been educated and finally agrees to follow the norms of society. Violence and death in fantasy fiction is, therefore, very important to instill desirable characteristics in young adults. Moreover, the novel provides a role model for readers. Moreover, It is hopeful that this research has contributions to further study about violence and death in Thai fantasy fiction for young adults. This is to review and gain an understanding about violence and death which are the undesirable tradition in writing Thai young adult literature for.

Keywords: 1. Young-adult fantasy fiction 2. Young-adult 3. Fantasy 4. Violent and death

บทนำ

นวนิยายเยาวชนชุดการ์ตูน ปริศนาคดีอากรรม ของนักเขียนนามปากกา อัยย์ เป็นนวนิยายชุดขนาดยาวแบ่งออกเป็น 2 ภาค ภาคแรก คือ หัวใจสีดำ มีจำนวน 8 เล่ม เล่มแรกตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2551 และเล่มที่ 8 ตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2554 ส่วนภาคต่อมา คือ ญาณอากรรม มีจำนวนทั้งหมด 11 เล่ม เล่มแรกตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2555 และเล่มสุดท้ายตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2563 เมื่อนวนิยายภาคแรกตีพิมพ์ออกมา นวนิยายชุดนี้ก็ได้รับการกล่าวถึงมากในแง่การใช้ความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติของไทย โดยเฉพาะความเชื่อทางไสยศาสตร์และภูตผีมาสร้างสรรค์แฟนตาซี ซึ่งมีความแตกต่างจากวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีของไทยเรื่องอื่น ๆ ในยุคนั้นที่นิยมใช้ความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติของตะวันตกในการสร้างแฟนตาซี ด้วยเหตุนี้ การ์ตูน ปริศนาคดีอากรรมจึงกลายเป็นวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีที่มีความโดดเด่นและได้รับความนิยมจากนักอ่านเยาวชนมาอย่างต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน

นอกจากการใช้ความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติของไทย การใช้ลักษณะแฟนตาซีในนวนิยายชุดนี้ยังมีความน่าสนใจที่การสร้างลักษณะชวนสยองขวัญผ่านการประกอบพิธีกรรมซึ่งผนวกความเชื่อทางไสยศาสตร์ของไทยเข้ากับ ความรุนแรงและความตาย เช่น ตอนสุขสันต์วันถึงฆาต นักเขียนสร้างพิธีกรรมจากความเชื่อเรื่องการต่ออายุขัยโดยใช้วิญญาณเป็นเครื่องสังเวย ความรุนแรงในพิธีกรรมนี้เห็นได้จากเหยื่อสังเวยต้อง “ประทับยันต์และกรีดแทงตัวเองเป็นเครื่องสังเวยให้” (Ai, 2010: 226) หรือตอนพิธีเปลี่ยนชีพนักเขียนนำความเชื่อเรื่องเบญจกัลยาณีมาเป็นดัดแปลงเป็นผลลัพธ์ของพิธีกรรมพร้อมกำหนดเงื่อนไขว่า “การทำพิธีนี้จำเป็นต้องใช้ชิ้นส่วนร่างกายของคนที่ผู้ประกอบพิธีเคียดแค้น และต้องเกิดในวันคี่ [...] ประกอบด้วยผิวหนึ่ง ฟัน ริมฝีปาก เส้นผม และเลือด” (Ai, 2008: 67) โดยอวัยวะทั้งหมดต้องถูกนำออกมาจากร่างในขณะที่เจ้าของยังมีลมหายใจ เป็นต้น มีข้อน่าสังเกตว่า การนำเสนอความรุนแรงและความตายในวรรณกรรมเยาวชนเป็นลักษณะไม่พึงประสงค์อย่างยิ่งในขบวนการประพันธ์หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนของไทยเกรงจะเป็นการบ่มเพาะความหยาบกระด้างในจิตใจเด็ก ดังที่ Lasongyang (2018: 88) กล่าวว่า ความขัดแย้งที่เป็นฉากของการต่อสู้ การทำร้ายกันจนบาดเจ็บหรือเสียชีวิตเป็นข้อห้ามที่ผู้เขียนไม่สมควรนำเสนอในงานเขียนบันเทิงคดี

สำหรับเด็กทุกระดับ ยิ่งไปกว่านั้น ในช่วงทศวรรษที่ 2550 สังคมไทยยังให้ความสำคัญกับการควบคุมและเฝ้าระวังความรุนแรงที่ปรากฏในสื่อสำหรับเด็กและเยาวชน เพราะเชื่อว่าความรุนแรงในกลุ่มเยาวชนเป็นพฤติกรรมเลียนแบบจากสื่อที่เยาวชนนิยมเสพ เห็นได้จากการกำหนดนโยบาย “การผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนและการรณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันสื่อร้าย” ของภาครัฐ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2006: 142) ซึ่งมีจุดประสงค์หลักเพื่อแก้ไขปัญหาการนำเสนอความรุนแรงในสื่อสำหรับเด็กและเยาวชน ดังนั้นความรุนแรงในวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีของไทยจึงกลายเป็นลักษณะที่ไม่ควรปรากฏแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี เมื่อผู้วิจัยลองนำนวนิยายเยาวชนชุดการ์ตูน ปริศนาคดีอากรรมมาศึกษาเบื้องต้นในแง่บทบาทของแฟนตาซี พบว่า การนำเสนอความรุนแรงและความตายในแฟนตาซีอาจมิได้มอบโทษแก่ผู้อ่าน แต่น่าจะมีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาเยาวชนผู้อ่าน สอดคล้องกับที่ Thirajaroensakul (2014: 13) เสนอว่า บทบาทสำคัญของแฟนตาซีในวรรณกรรมเยาวชน คือ การสื่อสารให้เด็กเรียนรู้ทั้งปัญหาภายในจิตใจและปัญหาในสังคม นำไปสู่การพัฒนาตนเพื่อให้จิตใจเติบโตพร้อมที่จะยอมรับปัญหาและคิดแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

ในการพิสูจน์สมมุติฐานนี้ ผู้วิจัยเลือกนวนิยายเล่มที่ 4 ของภาคหัวใจสีดำ คือ ตอน “ความลับของกระจกเงา” ซึ่งตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2552 มาเป็นข้อมูลในการศึกษา เนื่องจากความรุนแรงและความตายในเรื่องล้วนเกิดจากความปรารถนาของตัวละครเอกมีบทบาทสำคัญในการแสดงกระบวนการขัดเกลาเยาวชนให้เกิดลักษณะที่สังคมพึงประสงค์ อีกทั้งคุณลักษณะที่นำเสนอผ่านตัวละครหลักยังสอดคล้องกับบริบทสังคมด้วย การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของแฟนตาซีที่ประกอบด้วยความรุนแรงและความตาย ผู้วิจัยจะเริ่มต้นด้วยการทบทวนกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงจะศึกษาองค์ประกอบแฟนตาซีซึ่งปรากฏอยู่ในองค์ประกอบต่าง ๆ ของนวนิยายเรื่องนี้ เพื่อแสดงให้เห็นความรุนแรงและความตายที่ผสมอยู่ในแฟนตาซี แล้วจึงวิเคราะห์ว่านักเขียนใช้แฟนตาซีในการเสนอปัญหาและขัดเกลาเยาวชนให้ไปสู่การมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผ่านแฟนตาซีอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทของความรุนแรงและความตายที่นำเสนอผ่านแฟนตาซีในนวนิยายชุดการ์ตูน ปริศนาคดีอาถรรพ์ ตอน “ความลับของกระจกเงา”

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเล่มสำคัญที่แสดงภาพรวมของการสร้างวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีในช่วงที่เกิดกระแสวรรณกรรมแนวแฟนตาซีในวงวรรณกรรมไทย คือ งานวิจัยเรื่อง อ่านวรรณกรรม Gen Z ของ Sutchaplan (2017) ผลการศึกษาชี้ให้เห็นข้อบกพร่องทั้งในด้านการประพันธ์และคุณค่าของวรรณกรรมเยาวชน อันเป็นผลมาจากนักเขียนส่วนใหญ่ขาดความรู้เรื่องรูปแบบและลักษณะของวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซี ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลวรรณกรรมแนวแฟนตาซีของตะวันตก และนิยมใส่ความรุนแรงและความตายในเรื่องเพื่อตอบสนองความบันเทิงอย่างไว้คี่ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยดังกล่าวมิได้ครอบคลุมวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีในทศวรรษที่ 2550 ทั้งหมด ข้อบกพร่องที่ค้นพบนั้นเฉพาะจากกลุ่มวรรณกรรมที่เผยแพร่ทางออนไลน์ ขณะที่กลุ่มงานเขียนที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับประเด็นการลอกเลียนวรรณกรรมแนวแฟนตาซีของตะวันตกเป็นหลัก จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า เนื้อหาที่แสดงความรุนแรงและความตายจัดเป็นข้อบกพร่องของวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีที่แต่งในยุคนี้ได้ทั้งหมด

งานวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีของไทยเรื่องอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเฉพาะเรื่องและเน้นการวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณกรรม เช่น “วรรณกรรมแฟนตาซีชุดเซวี่น่า มหานครแห่งมนตรา: การวิเคราะห์โครงเรื่องและกลวิธีการนำเสนอโครงเรื่อง” ของ Linitda (2017) และ “กลวิธีการแตงนวนิยายแฟนตาซี กรณีศึกษาถวัลย์ สุขชาติ” ของ Jantharat (2018) ในขณะที่การศึกษาเรื่อง “ไสยศาสตร์ที่ปรากฏในนวนิยายชุดการ์ตูนปริศนาคดีอาถรรพ์” ของ Chimpleewat (2012) ก็ศึกษาเฉพาะการสร้างแฟนตาซีด้วยไสยศาสตร์ไทย แต่มิได้วิเคราะห์ในประเด็นบทบาทของแฟนตาซีเหล่านั้น ส่วนงานวิจัยเรื่อง “การสืบทอดวรรณคดีและนิทานในวรรณกรรมเยาวชนไทยช่วงปี พ.ศ. 2545 - 2554” ของ Kumpiree (2014) แม้จะแสดงให้เห็นว่า แฟนตาซีที่สร้างจากวรรณคดีไทยและนิทานไทยมีบทบาทในการนำเสนอสารแก่

เยาวชนให้กล้าคิด กล้าทำ และกล้าสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ บนพื้นฐานของความดีงาม แต่งานเขียนกลุ่มนี้เป็นวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีไทยที่ผู้เชี่ยวชาญวรรณกรรมเยาวชนและภาครัฐร่วมมือกันส่งเสริมโดยหวังให้เป็นงานต้นแบบการประพันธ์เพื่อเยาวชนในช่วงเวลานั้น ความรุนแรงและความตายจึงปรากฏในระดับผิวเผิน ซึ่งมีนัยถึงการปฏิเสธลักษณะดังกล่าวในงานเขียนสำหรับเยาวชน บทความวิจัยนี้จึงมุ่งแสดงเหรียญอีกด้านของการนำเสนอความรุนแรงและความตายในแฟนตาซีที่งานศึกษาวิจัยวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีที่ทำมาก่อนหน้าเห็นว่า เป็นลักษณะที่บกพร่องหรือไม่พึงประสงค์ โดยหวังว่าจะช่วยขยายมุมมองและความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีของไทยให้กว้างขวางและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับบทความนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องแฟนตาซีของ โรสแมรี แจ็คสัน นักวิชาการที่ศึกษาด้านวรรณกรรมแฟนตาซี Jackson (1981: 1) ได้อธิบายว่า “แฟนตาซีเป็นอิสระจากความจริงทั้งหมด เพราะปฏิเสธความจริงของเวลา พื้นที่ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไร้ซึ่งการเรียงลำดับเหตุการณ์ รวมถึงความแตกต่างอันชัดเจนระหว่างสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตตนเอง (self) และสิ่งอื่น (other) ความเป็นและความตายแต่ความเหนือจริงเหล่านี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความจริง เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับความแปลกประหลาดที่ปรากฏภายในเรื่องได้” อีกทั้งผู้วิจัยยังได้ยึดแนวทางการศึกษาของ Thirajaroensakul (2014: 28-29) ซึ่งอธิบายการสร้างวรรณกรรมแนวแฟนตาซีว่า “แฟนตาซีในวรรณกรรมจะถูกนำเสนอผ่านองค์ประกอบสำคัญของนวนิยาย ได้แก่ ตัวละคร โครงเรื่อง เหตุการณ์ และฉาก โดยไม่จำเป็นต้องนำเสนอผ่านทุกองค์ประกอบ แม้จะมีเพียงองค์ประกอบเดียวก็จัดว่าเป็นวรรณกรรมแนวแฟนตาซีได้” นอกจากนี้ Thirajaroensakul ยังพบว่า แฟนตาซีในวรรณกรรมเยาวชนมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดปัญหาในจิตใจของเยาวชนและปัญหาสังคมต่าง ๆ รวมถึงช่วยให้เยาวชนได้เรียนรู้การจัดการปัญหาในจิตใจและปัญหาสังคม เพื่อสร้างความพร้อมสู่การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี โดยบทบาททั้งหมดนี้ปรากฏผ่านแฟนตาซีในองค์ประกอบต่าง ๆ ของนวนิยาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้แนวทางการศึกษานี้มาเป็นกรอบการวิจัยเพื่ออธิบายประเด็นวิจัยในบทความนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยแบ่งเอกสารเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน กลุ่มที่ศึกษาวรรณกรรมแนวแฟนตาซี กลุ่มที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและปัญหาของเยาวชน
2. ศึกษาและวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซี ชุดการ์ตูน ปริศนาคดีอากรรมอย่างละเอียด
3. นำเสนอการวิเคราะห์และผลการศึกษาในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอแบ่งเนื้อหาของหัวข้อนี้เป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ หัวข้อแรก การสร้างแฟนตาซีใน “ความลับของกระจกเงา” เพื่อแสดงว่า แฟนตาซีที่เต็มไปด้วยความรุนแรงและความตาย เป็นลักษณะเด่นของ “ความลับของกระจกเงา” เนื่องจากกระจายอยู่ในองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ของนวนิยาย ส่วนหัวข้อที่สอง แฟนตาซีใน “ความลับของกระจกเงา” กับบทบาทในการขัดเกลาเยาวชน เป็นหัวข้อสำคัญ เพราะช่วยพิสูจน์ว่าความรุนแรงและความตายเป็นเครื่องมืออันเหมาะสมในการปลูกฝังคุณลักษณะพึงประสงค์แก่เยาวชน

1. การสร้างแฟนตาซีใน “ความลับของกระจกเงา”

นวนิยายเยาวชนชุดการ์ตูน ปริศนาคดีอากรรม ตอน “ความลับของกระจกเงา” เล่าเรื่องราวความผิดพลาดของตัวละครเอก คือ การ์ตูน ซึ่งขณะที่มีอายุ 12 ปี เขาได้ประกอบพิธีกรรมกระจกโบราณขึ้นที่ห้องเก็บของหลังโรงเรียน เพื่อเรียกวิญญาณของริสา ผู้เป็นแม่ แต่เหมือนใหม่ เพื่อนร่วมห้องของเขาเข้ามาขัดขวางและกลายเป็นเหยื่อสังเวยของสัมภเวสี จนกระทั่งนรินทร์ พ่อของการ์ตูน ซึ่งเป็นเจ้าของโรงเรียนเข้ามาพบและเรียกให้การ์ตูนช่วยเหมือนใหม่ ออกจากวงพิธีกรรม แม้จะช่วยเหมือนใหม่ไว้ได้ แต่เธอต้องตกอยู่ในสภาพเจ้าหญิงนิทรา การ์ตูนจึงรู้สึกผิดบาปและเก็บงำความรู้สึกนี้ไว้กับตัวตลอดเวลา ในเวลาต่อมา “ความอวาร์ณ” ของการ์ตูนก่อตัวจากความปรารถนาที่ไม่บรรลุนอกจากพิธีกรรมในอดีตได้จับเอาลัทธิม้า เพื่อนสนิทของเขาไปเป็นเครื่องสังเวย เพราะเชื่อว่าพลังเหนือธรรมชาติของเธอจะมอบความพอใจให้เหล่าผีได้ เหตุการณ์ในอดีตจึงเหมือนย้อนกลับมาอีกครั้ง เมื่อลัทธิม้าที่เป็นเหยื่อสังเวยนั้น

เจ็บปวดทรมานมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ต่างกับที่เหมือนใหม่ เคยประสบ และแม่ของการ์ตูนที่กำลังจะกลับมาอีก แต่ในครั้งนั้น การ์ตูนไม่ปล่อยให้ตนเองทำผิดพลาดเช่นเดิม เขาเข้าต่อสู้กับ “ความอวาร์ณ” เพื่อช่วยเหลือเพื่อน การ์ตูนสามารถสะกด “ความอวาร์ณ” ลงในกระจกโบราณได้ ลัทธิม้าจึงรอดพ้นจากความเจ็บปวดทรมานอันสาหัสนี้ได้ หลังสิ้นสุดเหตุการณ์นี้ การ์ตูนนำกระจกซึ่งสะกด “ความอวาร์ณ” ไว้ไปโยนลงแม่น้ำ เพื่อไม่ให้ “ความอวาร์ณ” หวนกลับมาอีกครั้ง ส่วนเหมือนใหม่ ก็หลุดพ้นจากสภาพเจ้าหญิงนิทราและจากไปอย่างสงบ

เมื่อนำคำอธิบายของ Thirajaroensakul เกี่ยวกับการสร้างวรรณกรรมแนวแฟนตาซีมาพิจารณา “ความลับของกระจกเงา” พบว่า นักเขียนนำเสนอแฟนตาซีที่ประกอบด้วยความรุนแรงและความตายผ่านองค์ประกอบทางวรรณกรรมที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ตัวละคร โครงเรื่อง และฉาก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 “ความอวาร์ณ” และเหมือนใหม่ : ตัวละคร แฟนตาซีจากความผิดพลาดในอดีต

ตัวละครแฟนตาซีสำคัญในนวนิยายเรื่องนี้เกิดจากความล้มเหลวในการประกอบพิธีกรรมของการ์ตูนในอดีต ดังจะเห็นได้จากตัวละคร “ความอวาร์ณ” ของการ์ตูนที่เกิดจากความปรารถนาอันค้างค้ำเพราะพิธีกรรมพังทลาย “ความอวาร์ณ” นี้เปรียบเสมือนเงาในกระจกของการ์ตูน แม้รูปร่างภายนอกจะเหมือนกับการ์ตูนทุกประการ ทว่าสำนึกในจิตใจกลับแตกต่างกัน การ์ตูนรู้สึกผิดที่ทำให้เหมือนใหม่ตกอยู่ในสภาพเจ้าหญิงนิทรา เขาจึงปฏิเสธการประกอบพิธีกรรมนี้ไปอีก แต่ “ความอวาร์ณ” กลับปราศจากความรู้สึกดังกล่าว เห็นได้จากการเมินเฉยต่อความทรมานของเหยื่อสังเวยในพิธีกรรมครั้งใหม่ “แรงฟาดของเด็กหนุ่มค่อย ๆ เบาลงพร้อมกับเสียงโหยหวนซึ่งเจียบหายไปทุกที แม่หมาตัวนั้นขนาดใจตายในที่สุดโดยใบหน้าของเด็กหนุ่มยังนิ่งงันไม่เปลี่ยนสีหน้าเลย แม้แต่ชนิดเดียว” (Ai, 2009: 73) “ความอวาร์ณ” ไม่มีความรู้สึกใดกับความตายตรงหน้าทั้งที่สิ่งนี้คือความโหดร้ายทารุณ แต่กลับแสดงความพอใจเมื่อความปรารถนากำลังจะปรากฏต่อหน้า “ใบหน้าซึ่งเคยเย็นชาของการ์ตูนค่อยปรากฏรอยยิ้มขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อได้เห็นปฏิภิกิริยาที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ ณ ตอนนั้น อันเป็นผลมาจากการทำพิธีของตนเอง” (Ai, 2009: 76) พฤติกรรมดังกล่าวตอกย้ำให้เห็นว่าตัวละครนี้ไม่ใช่มนุษย์ แต่ถูกสร้างขึ้นมาจากความปรารถนาของการ์ตูน นอกจากนี้ อาจพิจารณาได้ว่าตัวละครนี้เกิดจากความปรารถนามารดา เพราะการ์ตูนในวัยเด็กผูกพันกับมารดาอย่างมาก ด้วยเหตุที่

นรินทร์มิ่งมันกับงานจนละเอียดรอบคอบ ภารดาจึงเป็นผู้เดียวที่คอยดูแลและมอบความรัก เมื่อภารดาเสียชีวิต การินในวัย 5 ขวบ จึงเสียใจอย่างมาก หลังเสร็จพิธีศพ นรินทร์ส่งการินไปอยู่กับไกรสรผู้เป็นตา การินมั่นใจว่าบิดาไม่รักตนเอง เขาจึงปรารถนาความรักจากมารดามากยิ่งขึ้น “ความอาวรณ์” จึงเป็นตัวละครแฟนตาซีที่แสดงจิตใจของการินที่โหยหาและพยายามไขว่คว้าความรักของมารดาโดยตลอด

ตัวละครแฟนตาซีอีกตัวหนึ่งคือ หม่อมใหม่ เพื่อนร่วมห้องสมัยประถมศึกษาของการิน ซึ่งกลายเป็นเหยื่อสังเวงในพิธีกรรม แม้วิญญาณของเธอต้องหลุดออกจากร่างขณะมีชีวิตเพราะถูกเหล่าผีรุมกระชากวิญญาณเพื่อกัดกินระหว่างพิธี แต่ก็ยังไม่เสียชีวิต หม่อมใหม่จึงเป็นตัวละครที่มีสถานะก้ำกึ่งระหว่างความเป็นกับความตาย ขณะที่หม่อมใหม่ในสภาพมนุษย์นอนนิ่งสนิท แต่หม่อมใหม่ในสภาพวิญญาณสามารถไปตามสถานที่ต่าง ๆ และฉายภาพความทรงจำให้แก่มนุษย์ที่สื่อสารกับเธอได้ เช่น ที่ลัทธิมาประสพขณะถ่ายเอกสารหนังสือรุ่นว่า [...] บรรยากาศของห้องสมุดในโรงเรียนเริ่มพร่าเลือนไปจากการรับรู้ และสิ่งซึ่งมาแทนที่กลับกลายเป็นภาพและเสียงของเหตุการณ์บางอย่าง ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นโดยมีเธออยู่ด้วยเหมือนเป็นพยานในเหตุการณ์ (Ai, 2009: 69) แต่เมื่อพนักงานถ่ายเอกสารเรียกลัทธิมา ภาพเหตุการณ์ทั้งหมดก็หายไป พลังของหม่อมใหม่ส่งผลให้เกิดการซ้อนทับกันของอดีตและปัจจุบัน ผู้ที่ได้รับภาพความทรงจำของหม่อมใหม่จะถูกตัดขาดออกจากปัจจุบันและกลายเป็นผู้ร่วมเหตุการณ์ในอดีต

นอกจากนั้น หม่อมใหม่ยังสามารถแปรภาพความทรงจำเป็นนิมิตฝันได้ ความฝันที่หม่อมใหม่สร้างมีลักษณะแบบฝันซ้อนฝัน ดังคำบรรยายความฝันครั้งแรกว่า เหตุการณ์นองเลือดภายในห้องมีตถูกแทนที่ด้วยความจริงของหน้าต่างห้องเรียนที่อยู่ตรงหน้าลัทธิมา [...] ไม่มีภาพเหตุการณ์ประหลาดนั้นอีกแล้ว แต่วินาทีนั้นเองเงาของเด็กสาวในกระจกกลับไม่ใช่เธอ [...] หม่อมใหม่!!! (Ai, 2009: 90-91) หลังจากนั้นความฝันครั้งที่สองก็เกิดต่อเนื่องทันที มีทั้งสองข้างของหม่อมใหม่พุ่งออกมาคว้าคอลัทธิมาซึ่งกำลังงุนงงจนเธอต้องกรีดร้องออกมาเสียงดังจนแม้แต่อาจารย์ที่ยืนสอนอยู่หน้าห้องยังต้องหยุดชะงักลงด้วยความตกใจ (Ai, 2009: 91) พลังนี้สร้างความสับสนระหว่างโลกแห่งความฝันและโลกแห่งความจริง รวมทั้งความสับสนระหว่างเรื่องราวในอดีตและเหตุการณ์ปัจจุบัน ลักษณะนี้สอดคล้องกับความสับสนที่ลัทธิมามีอยู่ในใจ เธอเชื่อเสมอว่าการินเป็นคนจิตใจดี

แต่เหตุการณ์ต่าง ๆ ก็ชวนให้คิดว่าการินเป็นผู้ฆ่าหม่อมใหม่ ความขัดแย้งภายในใจและความสับสนที่เกิดขึ้นจากพลังของหม่อมใหม่จึงเป็นสิ่งเร่งเร้าให้ลัทธิมาค้นหาคำตอบเพื่อคลายความสงสัยในใจ

จะเห็นได้ว่า “ความอาวรณ์” และหม่อมใหม่ ซึ่งเป็นตัวละครแฟนตาซีที่แสดงพฤติกรรมหรือฉายภาพความรุนแรงทั้งหลาย ต่างเป็นผลพวงแห่งความผิดพลาดในอดีตของการิน ผู้เขียนสร้างอดีตให้มีรูปร่างเพื่อเปิดโอกาสให้ตัวละครเอกเกิดสำนึกและพยายามชำระสะสางเรื่องราวในอดีตของตน

1.2 ชุดเหตุการณ์เกี่ยวกับการินและลัทธิมา : โครงเรื่องของการเผชิญหน้ากับอดีต

Thirajaroensakul (2014: 29) อธิบายว่า วรรณกรรมเยาวชนให้ความสำคัญมากกับการเรียนรู้และการเติบโตผ่านประสบการณ์ผจญภัยของตัวละคร ดังนั้นโครงเรื่องจึงมักต้องการสื่อเรื่องความเปลี่ยนแปลง การเติบโต หรือความตาย ในนวนิยายเรื่องนี้ก็เช่นกัน นักเขียนสร้างโครงเรื่องที่มีลักษณะซับซ้อนเพื่อมอบโอกาสให้การินได้พิสูจน์ตัวเอง โดยแบ่งชุดเหตุการณ์ออกเป็น 2 ชุด ซึ่งเกาะเกี่ยวกันอยู่ในโครงเรื่องหลัก เริ่มจากโครงเรื่องหลักเปิดเรื่องด้วยการกลับมาของอดีตในรูปของ “ความอาวรณ์” และหม่อมใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งในจิตใจของตัวละคร จนนำไปสู่การคลี่คลายความขัดแย้งในช่วงท้าย ซึ่งเป็นการแก้ไขความผิดพลาดในอดีตได้สำเร็จ ในชุดเหตุการณ์เกี่ยวกับการินเมื่อ “ความอาวรณ์” ปรากฏอีกครั้งด้วยพลังของลัทธิมา “ความอาวรณ์” ได้พยายามประกอบพิธีกรรมกระจกโบราณให้สำเร็จ การินจึงตามหาและหยุดยั้ง “ความอาวรณ์” แต่กลับถูก “ความอาวรณ์” จับขังไว้ในห้องเก็บของหลังโรงเรียนและสวมรอยเข้ามาในโรงเรียนในฐานะการิน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับการิน คือ ความขัดแย้งกับตนเอง การฟ่ายแพ้ในการต่อสู้ครั้งนี้ จึงสื่อถึงขีดความสามารถในการควบคุมความปรารถนาของตน ซึ่งเป็นภัยต่อชีวิตผู้อื่น ดังปรากฏในเหตุการณ์ที่ “ความอาวรณ์” พบว่า ลัทธิมามีพลังพิเศษ ซึ่งสัมภเวสีน่าจะชื่นชอบ จึงจับเธอมาเป็นเครื่องสังเวงในพิธีกรรม สัมภเวสีพอใจลัทธิมามาก ทำให้ภารดาของการินกำลังจะปรากฏกายอีกครั้ง แต่การินกลับเลือกเข้าไปขัดขวาง “ความอาวรณ์” เพื่อทำลายพิธีกรรม และสามารถสะกด “ความอาวรณ์” ลงไปในกระจกโบราณได้ การคลี่คลายเรื่องเช่นนี้เป็นการพิสูจน์การมีชัยเหนือความปรารถนาส่วนตนของการิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้ที่ได้

รับการขัดเกลาแล้ว เนื่องจากได้สำนึกในความผิดและรู้จักแก้ไขความผิดเดิมที่เคยกระทำไว้

ส่วนชุดเหตุการณ์เกี่ยวกับลัทธิมานั้น เธอต้องเผชิญหน้ากับหม่อมใหม่ในร่างวิญญาณ เมื่อลัทธิมาปลูก “ความอาวรณ์” ของการรินให้ตื่นขึ้นตามการชักนำของหม่อมใหม่ พิธีกรรมกระจกโบราณจึงปรากฏขึ้นอีกครั้งพร้อมกับข่าวลือว่าการรินเป็นคนร้ายโรคจิตผู้ฆาตกรรมเด็กผู้หญิงในห้องเก็บของที่กลับมาแพร่สะพัดอีกในโรงเรียน ส่งผลให้ลัทธิมาเริ่มไม่มั่นใจในตัวของการริน ความขัดแย้งภายในจิตใจนี้ทวีความเข้มข้นขึ้น เมื่อหม่อมใหม่ฉายภาพพิธีกรรมในอดีต การใช้พลังเหนือจริงแทรกภาพย้อนหลังทำให้เกิดการสลับลำดับเหตุการณ์ภายในเรื่อง อีกทั้งการบอกเล่าเหตุการณ์ยังใช้การเล่าข้ามถึงสองครั้ง ครั้งแรกเล่าถึงสภาพร่างกายของหม่อมใหม่ที่เป็นอเนกประดัยเลือดที่นองอยู่บนบานกระจกไปทั่วทั้งตัว (Ai, 2009: 69) โดยมีการรินจ้องมองจากมุมมืดส่วนครั้งที่สอง ปรากฏร่างของนรินทร์เดินเข้ามายังวงพิธีและมองเหตุการณ์ทั้งหมดด้วยสายตาตื่นตระหนก กล่าวได้ว่าการประสพกับเหตุการณ์แฟนตาซีมีผลอย่างยิ่งต่อการสร้างและเพิ่มพูนความขัดแย้ง เพราะการเสนอเหตุการณ์แฟนตาซีที่เติมไปด้วยความรุนแรงเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนใช้เพื่อช่วยสั่นคลอนความเชื่อมั่นทั้งของลัทธิมาและผู้อ่านที่มีต่อการริน ความขัดแย้งนี้คลี่คลายด้วยการฉายภาพอดีตครั้งที่สามว่าเรื่องราวทั้งหมดเป็นอุบัติเหตุและหม่อมใหม่ได้รับการช่วยเหลือจากการรินและนรินทร์ การกำหนดให้ลัทธิมาเป็นประจักษ์พยานในเหตุการณ์การต่อสู้ของการรินเพื่อช่วยเหลือเธอทำให้ความขัดแย้งคลี่คลายโดยสมบูรณ์

น่าสังเกตว่า แฟนตาซีที่ผสมผสานกับความรุนแรงและความตายช่วยอำพรางและบิดเบือนความจริงในอดีต เพราะในชุดเหตุการณ์เกี่ยวกับการริน นักเขียนใช้กลวิธีการเล่าข้ามการต่อสู้และการถูกกักขังของการริน ผู้อ่านจึงเข้าใจว่า “ความอาวรณ์” คือ การริน ส่งผลให้เกิดความสงสัยว่าการรินเป็นเยาวชนที่ดีหรือฆาตกรวัยเยาว์ เมื่อผนวกกับเหตุการณ์แฟนตาซีที่ลัทธิมาเผชิญก็ยิ่งหนุนให้ความเคลือบแคลงชัดเจนยิ่งขึ้น กลวิธีการประพันธ์นี้จึงเอื้อต่อการคลายปมและการพิสูจน์ตนเองของการรินในฐานะเยาวชนที่ดี ดังนั้น แฟนตาซีอันประกอบด้วยความรุนแรงและความตายจึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างโครงเรื่องที่มุ่งการเรียนรู้และการเติบโตของตัวละคร เพราะช่วยให้ตัวละครได้เห็นความรุนแรงที่ตนเองเคยกระทำชัดเจนมากขึ้น ซึ่งเป็นการตอกย้ำข้อผิดพลาด ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ตัวละครได้แก้ไข

ข้อผิดพลาด อันแสดงถึงกระบวนการเรียนรู้และการขัดเกลาตนเอง

1.3 ห้องเก็บของ : พื้นที่ของความปรารถนา ความรุนแรง และความตาย

ห้องเก็บของเป็นสถานที่ปิดตายของโรงเรียน เพราะนรินทร์สั่งปิดห้องนี้อย่างถาวรเพื่อปกปิดอุบัติเหตุจากพิธีกรรม เมื่อประกอบกับข่าวลือว่ามีเด็กผู้หญิงเสียชีวิตในห้องนั้น ทุกคนจึงยิ่งหวาดกลัวไม่กล้าเข้าใกล้ห้องเก็บของ จึงเป็นพื้นที่แปลกแยกของโรงเรียน ทั้งนี้ ความแปลกแยกถูกขับเน้นด้วยความรุนแรงและความตายตลอดทั้งเรื่อง ผู้เขียนสร้างพื้นที่ภายในห้องเก็บของให้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมกระจกโบราณ พิธีกรรมดังกล่าวนี้มีลักษณะของการบูชา (sacrifice) คือ การเซ่นสรวงโดยมีการฆ่าสัตว์หรือคนเป็นเครื่องบูชา (Ratanakul, 2012: 168) พิธีกรรมนี้ให้ความสำคัญมากกับเครื่องบูชา เริ่มตั้งแต่การเตรียมเครื่องบูชา โดยใช้อาหารกรีดเลือดของเหยื่อสังเวทยออกมาการจัดการเหยื่อระหว่างประกอบพิธี และการจัดการซากเหยื่อหลังเสร็จสิ้นพิธี ดังคำบรรยายว่า “คมมีดบาดเข้าไปในเนื้อเพียงแค่นี้เดียว ก็ทำให้เลือดจากเส้นเลือดใหญ่พุ่งกระฉูดไหลออกมาอาบขนของลูกหมาซึ่งร่างกระตุกด้วยความเจ็บปวด” (Ai, 2009: 75) ด้วยเหตุที่การฆ่า คือ ความรุนแรงสูงสุดประการหนึ่งที่สังคมไม่อาจยอมรับได้ การฆ่าจึงเป็นทั้งอาชญากรรมในทางกฎหมายและเป็นบาปในทางพุทธศาสนา ซึ่งผู้คนยึดถือเป็นหลักศีลธรรมทางจิตใจ แฟนตาซีที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ได้เพิ่มระดับความรุนแรงให้เด่นชัดมากขึ้นผ่านเหตุการณ์การรุมกัดกินเหยื่อของเหล่าสัมภเวสีสามตน “ที่ถูกเรียกมารอไว้ เมื่อเห็นเครื่องสังเวद्यถูกโยนลงมาบนบานกระจกกลางวงพิธี ซึ่งเหมือนโต๊ะอาหารของมันก็เริ่มรุมทั้ง คมเขี้ยวที่มองไม่เห็นฝังลงบนร่างกายของเด็กสาวก่อนจะกัดกิน” (Ai, 2009: 131) การกระทำของสัมภเวสีที่ไม่ต่างจากการบริโภคเนื้อมนุษย์ทั้งเป็นนับเป็นความรุนแรงที่โหดเหี้ยมอย่างมาก ซึ่งเป็นไปได้ว่าเป็นความตั้งใจของผู้เขียนที่จะขับเน้นความรุนแรงนี้ให้เด่นชัดมากขึ้น เพราะตามความเชื่อของไทยนั้น สัมภเวสี คือ วิญญาณที่ไม่มีพลังอำนาจมากเพราะไม่มีผู้อุทิศส่วนบุญให้ ผู้คนจึงนิยมนำอาหารไปเช่นไหว้ตามที่โล่ง แต่ในเรื่องนี้ ผู้เขียนได้สร้างให้สัมภเวสีมี “เขี้ยว” อันแหลมคม ผนวกกับการใช้คำบรรยายกิริยาอาการว่า “รุมกัดแทะ/กัดทั้ง” เป็นผลให้ผู้อ่านจินตนาการถึงภาพวิญญาณที่อดอยากหิวโหยกำลังกัดกินเหยื่อด้วยความตะกละตะกลาม ถือเป็นความรุนแรงที่โหดร้ายทารุณ เพราะ

เป็นการบริโภคมนุษย์ทั้งเป็นที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความหิวโหยของตนเท่านั้น

นอกจากความรุนแรงแล้ว ความตายเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นี้ เพราะห้องเก็บของกลายเป็นพื้นที่ซ้อนทับระหว่างโลกมนุษย์และโลกวิญญาณ โดยมีพิธีกรรมเป็นสื่อกลางเชื่อมโลกแห่งความตายให้มาปรากฏในโลกมนุษย์ ดังเกิดปรากฏการณ์ที่ “[...] กลิ่นคาวเลือดโชยคลอเคลุ้งออกมาแน่นหนาจนแทบสำลัก เช่นเดียวกับเสียงกรีดร้องนับร้อย ๆ [...] เสียงมันเล็กแหลมอย่างกับเสียงผีเปรต [...] บานประตูที่มองไม่เห็นกำลังเปิดออก” (Ai, 2009: 134) การเรียกคนตายจากโลกแห่งความตายมายังห้องเก็บของกลายเป็นแฟนตาซีที่ทำให้พื้นที่นี้กลายเป็นสถานที่แปลกแยกอย่างชัดเจน ความแปลกแยกในที่นี้ สื่อนัยถึงความแปลกแยกจากสังคม เพราะความตายเป็นเรื่องน่ากลัวสำหรับมนุษย์ โดยเฉพาะเยาวชน เนื่องจากเยาวชนสัมพันธ์กับคำว่าอนาคต ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตและใช้ชีวิตในฐานะผู้ใหญ่ แต่ความตายหมายถึงการจบสิ้นการเจริญเติบโตและไม่อาจใช้ชีวิตในฐานะผู้ใหญ่อย่างที่วาดฝันไว้ ดังนั้นแฟนตาซีทั้งหมดในห้องเก็บของจึงส่งผลให้สถานที่นี้กลายเป็นพื้นที่ที่ถูกควบคุมและปิดผนึก อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่สร้างความหวาดกลัวจน “แทบจะไม่เคยมีใครยุ่งเกี่ยว ไม่มีของออกหรือของเข้า นานเป็นปี ๆ จนไม่แน่ใจอะไรให้คนมาขโมยไปด้วยซ้ำไป” (Ai, 2009: 34)

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ห้องเก็บของอาจเปรียบได้กับการกิน เพราะห้องเก็บของคือพื้นที่ของการตอบสนองความปรารถนาส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ทรมานของผู้อื่น เห็นได้ชัดจากการเพิกเฉยต่อความเจ็บปวดของเหยื่อเพื่อตอบสนองความหิวโหยของสัมภเวสี ซึ่งทับทิมกับพฤติกรรมของการกิน ดังการบรรยายว่า “เขายืนอยู่หลังไม้ นั้นโดยสายตาดจ้องแต่ผลลัพธ์จากพิธีกรรมที่กำลังสมบูรณ์เท่านั้น” (Ai, 2009: 109-110) การเปลี่ยนมนุษย์เป็นวัตถุดิบ (อาหาร) เพื่อตอบสนองความหิวโหยของสัมภเวสีไม่ผิดแผกกับพฤติกรรมของการกินซึ่งเปลี่ยนมนุษย์เป็นวัตถุดิบ (เครื่องเซ่น) เพื่อตอบสนองความปรารถนาของตนเองเช่นกัน นอกจากนั้นภาพของห้องเก็บของซึ่งสัมพันธ์กับความรุนแรงและความตายยังไม่ต่างจากภาพของการกินที่สังคมมองว่าเป็นฆาตกรผู้คร่าชีวิตเด็กสาว ภาพเปรียบเทียบนี้ช่วยขยายความให้เห็นว่าเหตุของความแปลกแยกมาจากการละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคม เพราะการทำลายชีวิตเพื่อตอบสนองความปรารถนาเป็นลักษณะที่สังคมไม่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้เขียนจึงพยายามผลัก

ให้ลักษณะนี้มีสถานะเป็นอื่น (others) ด้วยการเลือกใช้แฟนตาซีที่น่ากลัวทั้งการรุมกินเครื่องสังเวทของสัมภเวสีและการเชื่อมต่อกับโลกแห่งความตาย เพื่อเน้นย้ำความน่ากลัวของการกิน ซึ่งจัดอยู่ในฐานะเยาวชนไม่ดี เพราะข้องเกี่ยวกับการคำนึงเพียงความปรารถนาของตน ความรุนแรง การฆ่า และความตาย ซึ่งล้วนแต่ละเมิดการยอมรับของสังคมอย่างแท้จริง

2. แฟนตาซีใน “ความลับของกระเจกเงา” กับบทบาทในการขัดเกลาเยาวชน

จากการวิเคราะห์ตีความนวนิยายเยาวชนชุดการ์ตูนปริศนาคดีอากรรม ตอน “ความลับของกระเจกเงา” อาจกล่าวได้ว่า นวนิยายเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการปลูกฝังเยาวชนให้รู้จักควบคุมความปรารถนาส่วนตน เพราะในการสร้างสังคมสมัยใหม่ สมาชิกของสังคมจำเป็นต้องรู้จักควบคุมตนเองให้เป็นไปตามกรอบของสังคมเพื่อบรรลุเป้าหมายหลักของชาติ ดังนั้นการควบคุมตนเองในสังคมสมัยใหม่จึงเป็นการตอบสนองความปรารถนาของสังคมมากกว่าความปรารถนาส่วนตน ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เสนอโมโนทัศน์ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนแนวคิดของยุคสมัยใหม่อย่างมากว่า “ความเจริญของอารยธรรมขัดแย้งกับสัญชาตญาณตามธรรมชาติของมนุษย์ เพราะอารยธรรมเป็นเรื่องของเหตุผล ส่วนสัญชาตญาณเป็นเรื่องของความอยากไร้เหตุผล มนุษย์เป็นผู้ที่มีความต้องการไม่รู้จบ ถ้ามนุษย์ไม่รู้จักควบคุมความต้องการหรือความปรารถนาก็จะทำให้สังคมปั่นป่วน” (Freud, 1929 as cited in Duangwiset, 2017: 107) เห็นได้ชัดว่า โมโนทัศน์ของฟรอยด์ ความปรารถนาส่วนตัวเป็นสิ่งที่สวนทางกับความปรารถนาของชาติยุคใหม่ ดังนั้นการปลูกฝังให้พลเมืองรู้จักควบคุมตนเองให้ตั้งอยู่บนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาบริบทสังคมในช่วงต้นทศวรรษที่ 2550 ซึ่งนวนิยายตอนนี้ตีพิมพ์ออกมา สังคมไทยกำลังเผชิญกับการไหลบ่าของกระแสโลกาภิวัตน์ ได้แก่ การเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต รวมถึงกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม สิ่งเหล่านี้ก่อผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเยาวชนทั้งในรูปของการใช้ยาเสพติด การใช้ความรุนแรงไปจนถึงทำอัตวินิบาตกรรม ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว ปัญหาเหล่านี้เกิดจากการที่เยาวชนให้ความสำคัญกับความต้องการส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง (Office of the National Economic and Social Development Council,

2006: 13) การระบุสาเหตุเหล่านี้ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อาจตีความได้ว่าเป็นการมองเยาวชนไทยในเวลานั้นจากสายตาของผู้ใหญ่ในสังคม ซึ่งเห็นว่า ปัญหาเยาวชนที่เกิดขึ้นในสังคมไทยช่วงกระแสโลกาภิวัตน์มีสาเหตุสำคัญมาจากการบกพร่องเรื่องการควบคุมความปรารถนาของตนเอง ส่งผลให้การรู้จักการควบคุมภายใน (internal control) เป็นคุณลักษณะของเยาวชนที่สังคมประสงค์เพื่อจะเป็นเครื่องสำหรับแก้ไขปัญหานี้

การวิเคราะห์ในหัวข้อก่อนหน้าแสดงให้เห็นว่า แฟนตาซีในนวนิยายตอนนี้สร้างขึ้นจากความผิดพลาดในอดีต ทำให้ตัวละครเอกต้องกลับมาเผชิญหน้ากับความผิดพลาด และหาหนทางแก้ไขความผิดนั้น กล่าวได้ว่าผู้เขียนใช้แฟนตาซีเป็นภาพสะท้อนของพฤติกรรมและผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะแฟนตาซีในทัศนะของโรสแมรี แจ็คสันที่ว่า “แฟนตาซีสัมพันธ์กับความจริงของสังคมเนื่องจากแฟนตาซีคือความปรารถนาที่ถูกกดทับไว้เพราะขัดแย้งกับบรรทัดฐานของสังคม ดังนั้นวรรณกรรมแฟนตาซีจึงเป็นการเชื่อมต่อและกลับด้านของความจริง ไม่ใช่การหลีกเลี่ยงแต่เป็นความสัมพันธ์ที่เกาะเกี่ยวกับความจริงเสมือนภาพ ความมหัศจรรย์ในวรรณกรรมแนวแฟนตาซีจะสาวให้เห็นมุมมองของวัฒนธรรมในด้านที่ถูกทำให้มองไม่เห็นหรือเป็นสิ่งที่พูดถึงไม่ได้ให้เป็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นมาและเผยให้เห็นความปรารถนาที่เคยถูกกดทับไว้” (Jackson, 1981 as cited in Hutint, 2019: 313) ในหัวข้อนี้จะวิเคราะห์ให้เห็นการใช้แฟนตาซีที่ผลสานไปด้วยความรุนแรงและความตายในนวนิยายตอน “ความลับของกระจงเงา” เพื่อขัดเกลาดตัวละครให้เกิดคุณลักษณะพึงประสงค์ของสังคม ดังนี้

2.1 หม่อมใหม่ : อดีตกับบทลงโทษ

ขั้นตอนแรกเริ่มจากการสร้างบทลงโทษเพื่อให้ตัวละครตระหนักในความผิดที่ได้ละเมิดค่านิยมของสังคม ผู้เขียนกำหนดให้หม่อมใหม่ได้รับบทบาที่สำคัญนี้ สภาพเจ้าหญิงนิทราของหม่อมใหม่เป็นสิ่งที่คาบเกี่ยวระหว่างการมีตัวตนและการไร้ตัวตน ลักษณะเช่นนี้เปรียบได้กับเหตุการณ์ในอดีตของการ์ริน ที่นรินทร์พยายามจะลบทิ้งด้วยการสั่งปิดห้องเก็บของอย่างถาวรและใช้อำนาจเงินปกปิดความจริง อดีตทั้งหมดจึงดูเหมือนจะไร้ตัวตน แต่ขณะเดียวกัน สภาพเจ้าหญิงนิทราของหม่อมใหม่ก็เป็นเครื่องยืนยันว่าอดีตยังคงมีตัวตนอยู่เพียงแต่พูดไม่ได้ เรื่องราวของการ์รินจึงอยู่ในภาวะกำกึ่งเช่นเดียวกับหม่อมใหม่

การดำรงอยู่ของอดีตส่งผลให้การ์รินไม่สามารถก้าวพ้น

จากอดีตได้ เขามักกลับมาเฝ้ามองหม่อมใหม่เสมอ แต่ “มาแต่ละทีก็ไม่เคยเข้าไปหาเลยซักครั้ง เอาแต่ยืนอยู่หน้าห้อง ยืนอยู่อย่างนั้นเป็นชั่วโมงเลยนะ แล้วก็กลับ [...] ถึงอย่างนั้นก็เหอะ คำก็มาเป็นประจำไม่เคยขาดเลยนะ [...]” (Ai, 2009: 101) เป็นไปได้ว่าการเฝ้ามองอยู่หน้าห้อง คือการหวาดกลัวอดีต เพราะอดีตทำให้การ์รินต้องกลับไปเผชิญกับความเจ็บปวดอีกครั้งเช่นที่เคยรู้สึกในเหตุการณ์ครั้งนั้นว่า เขา “ไม่รู้ว่าควรจะทำอะไรต่อไป ไม่รู้ว่าควรจะทำอะไรดี ไม่รู้ว่าจะชดเชยให้กับเหตุการณ์อันร้ายแรงนี้ได้อย่างไร” (Ai, 2009: 116) ความรู้สึกข้างต้นแสดงให้เห็นความโหดร้ายของอดีตว่าได้สร้างวงวนแห่งความเจ็บปวด เพราะไม่สามารถแก้ไขได้ อดีตจึงเสมือนเครื่องจองจำการ์รินให้อยู่ร่วมกับความเจ็บปวดไปตลอด ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า หม่อมใหม่คือภาพสะท้อนผลลัพธ์ของการไม่ปฏิบัติตนตามคุณลักษณะที่สังคมกำหนด และการนำเสนอให้ผลลัพธ์นี้ดำรงคงอยู่ในสภาวะเจ้าหญิงนิทราอาจเป็นการจงใจตอกย้ำให้เห็นผลอันรุนแรงจากการละเมิดข้อกำหนดของสังคม

บทลงโทษอีกประการหนึ่งคือการสันคลอนตัวตนซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากของวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นปรารถนาการยอมรับจากเพื่อนในฐานะบุคคลหนึ่ง พวกเขาจึงพยายามสร้างตัวตนขึ้นมาให้สังคมรอบข้างยอมรับ ในกรณีของการ์ริน สังคมในที่นี้หมายถึงลัลลิตริมาเพียงคนเดียวเท่านั้น แต่การปรากฏตัวของวิญญาณหม่อมใหม่อาจทำลายการยอมรับนี้ เพราะเรื่องเล่าของหม่อมใหม่สนับสนุนข่าวเรื่องการ์รินฆ่าเด็กผู้หญิงในห้องเก็บของซึ่งถูกนำมาเล่าอีกครั้ง ดังนั้น การปะทะกันระหว่างเรื่องเล่าของหม่อมใหม่ในอดีตกับประสบการณ์ที่ลัลลิตริมาพบเจอจึงสันคลอนจิตใจของเธออย่างมาก ดังการบรรยายว่า “ในทางหนึ่งลัลลิตริมา รู้สึกราวกับเป็นคนหนึ่งที่โดนการ์รินหลอกเสียสนิท แต่ในขณะที่เดียวกันเธอก็ยังอยากเชื่อใจเขาและคิดว่าเรื่องทั้งหมดนั้นมันต้องไม่ใช่ความจริง” (Ai, 2009: 95) อาจกล่าวได้ว่า ลัลลิตริมากำลังสับสนกับตัวตนของการ์ริน ขณะที่ทุกคนในโรงเรียนเชื่อว่า การ์รินเป็นบุคคลอันตรายเพราะมีข่าวความรุนแรงในอดีต การ์รินจึงถูกผลักให้เป็นคนชายขอบของสังคมในฐานะตัวอันตราย แต่ลัลลิตริมากลับมองเห็นว่า “ถึงแม้การ์รินจะดูเป็นคนเย็นชา หลายครั้งก็ถึงกับไม่แยแสต่อชะตากรรมของคนอื่น แต่จากที่ได้ร่วมเผชิญเหตุการณ์ร้าย ๆ มาด้วยกันก็ทำให้ลัลลิตริมาไม่อยากเชื่อว่าเขาจะเลวร้ายถึงขนาดฆ่าใครได้” (Ai, 2009: 50) การหลอกหลอนของหม่อมใหม่ที่สนับสนุนภาพตัวตนของการ์รินในฐานะฆาตกรทำให้ลัลลิตริมาสับสน

และหวาดกลัวว่าการินจะไม่ได้เป็นดังที่ตนรู้จัก บทลงโทษที่เกิดจากวิญญานของหมอนใหม่ คือ การบิดเบือนตัวตนของการิน ด้วยความสับสนนี้อาจส่งผลไปสู่การปฏิเสธตัวตนของการินจนทำให้การินต้องแบกรับตัวตนที่สังคมยึดเยียดให้แทน

2.2 “ความอวรณ์” : จิตไร้สำนึกกับการควบคุม

เมื่อตัวละครประสบความเจ็บปวดและรู้สำนึกแล้ว ขั้นตอนต่อมา คือ การให้ตัวละครพิสูจน์ตนเองในฐานะเยาวชนที่ยอมรับคุณลักษณะพึงประสงค์ แฟนตาซีเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนนี้ด้วย ดังเห็นได้จากการเผชิญหน้ากันระหว่างการินกับ “ความอวรณ์” ซึ่งในเรื่องนี้หมายถึงความปรารถนาที่ฝังแน่นและไม่ได้รับการตอบสนอง เห็นได้จากการปรากฏขึ้นหลังพิธีกรรมล้มเหลวและการินไม่ได้พบแม่อีกครั้ง อาจพิจารณาได้ว่า แท้จริงแล้ว “ความอวรณ์” คือ “จิตไร้สำนึก” (unconscious) ตามแนวคิดของซิกมันด์ ฟรอยด์ ในทัศนะของฟรอยด์ จิตไร้สำนึกเป็นพลังงานแห่งแรงขับทางสัญชาตญาณที่รุนแรง แม้จะถูกเก็บกดก็จะพยายามดิ้นรนกลับมาสู่จิตสำนึกในรูปแบบของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง (Manit, 2013: 32) Phutthathatphikkhu (1984: 32) ได้นำแนวคิดนี้มาพิจารณาและขยายความว่าเหตุที่เป็นสิ่งรุนแรงเพราะจิตไร้สำนึกเป็นป่อเกิดของอาชญากรรมซึ่งมีระดับสูงสุด คือ การฆ่าเพื่อตอบสนองความปรารถนาของตน

ในต้วบทที่นำมาศึกษา ผู้เขียนได้หยิบความรุนแรงสูงสุดนี้มาแสดงให้เห็นผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับลัลลิตริมา เพื่อชี้ให้เห็นความน่ากลัวของจิตไร้สำนึก ดังคำบรรยายว่า “[...] เส้นเลือดใหญ่ซึ่งอยู่ตรงข้อมือถูกกรีด ทำให้เลือดไหลทะลักออกมาจนหน้ามืดเข่าอ่อนไปในทันที แล้วร่างของเด็กสาวก็ถูกโยนไปบนบานกระจากโบราณที่วางอยู่กลางวงพิธี” (Ai, 2009: 131) ในพิธีกรรมครั้งนี้ “ความอวรณ์” ตั้งใจใช้ลัลลิตริมาเป็นเครื่องสังเวยและยังเป็นผู้จัดการกับเหยื่อด้วยตนเอง สถานะของ “ความอวรณ์” จึงไม่ต่างกับฆาตกรหรือผู้หยิบยื่นความตายให้ผู้อื่น ซึ่งนับเป็นภัยต่อสังคม อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่า จิตไร้สำนึกเป็นสิ่งโหดเหี้ยมและอันตราย เพราะมุ่งทำลายผู้อื่นเพื่อตอบสนองความปรารถนาของตนเท่านั้น จึงเป็นสิ่งที่สวนทางกับกฎเกณฑ์ของสังคมโดยแท้จริง

เมื่อจิตไร้สำนึกสวนทางกับกรอบของสังคม นักเขียนจึงวางสิ่งนี้ในสถานะอมมนุษย์เพื่อบ่งบอกว่าการขับเคื่อนตามแรงปรารถนาไม่ใช่คุณสมบัติอันพึงประสงค์ในฐานะมนุษย์ เห็นได้จากการบรรยายสีหน้าและแววตาของ

“ความอวรณ์” ว่า “[...] เย็นชาเหมือนรูปปั้นไร้ชีวิตไม่สะทกสะท้านอะไรทั้งสิ้น” (Ai, 2009: 129) การบรรยายข้างต้นมักปรากฏเมื่อ “ความอวรณ์” ใช้ความรุนแรงกับเหยื่อสังเวย การปราศจากอารมณ์ในขณะใช้ความรุนแรงนี้แสดงให้เห็นการมุ่งความปรารถนาส่วนตนจนละเลยความทุกข์ทรมานของผู้อื่นราวกับไร้ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (empathy) ทั้งนี้คุณลักษณะของความเห็นอกเห็นใจ คือ ค่านิยมที่สังคมเพียรปลูกฝังในกลุ่มเยาวชน เพราะเป็นรากฐานของการพัฒนาจริยธรรมและเป็นพื้นฐานสำคัญในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมด้วย (Sutthisan, 2016: 77) ดังนั้น การเปรียบเทียบ “ความอวรณ์” กับรูปปั้นจึงช่วยตอกย้ำว่า จิตไร้สำนึกเป็นสิ่งที่ไกลห่างจากความเป็นมนุษย์อย่างมาก อย่างไรก็ตาม แม้จะพยายามผลักจิตไร้สำนึกออกจากความเป็นมนุษย์ แต่ผู้เขียนก็นำเสนอภาพของจิตไร้สำนึกว่ามีรูปร่างภายนอกเหมือนการินทุกประการ จนคนรอบข้างไม่อาจสัมผัสถึงความแตกต่างเห็นได้จากการสร้างชุดเหตุการณ์ให้ซ้อนทับกันตามที่กล่าวไว้ข้างต้น จิตไร้สำนึกจึงน่าสะพรึงกลัวในอีกระดับ เพราะจิตไร้สำนึกแฝงตัวอยู่ในมนุษย์ ดำรงชีวิตอยู่รอบตัวมนุษย์มาโดยตลอด ดังที่ “ความอวรณ์” กล่าวไว้ว่า “ทั้ง ๆ ที่ไม่ว่าจะเป็นแกหรือฉัน มันก็เป็นคนเดียวกันแท้ ๆ ฉันคือความปรารถนาของแก คือ ความบ้าคลั่งของแก และเป็นสิ่งที่แกไม่กล้าเป็น” (Ai, 2009: 186-187) ภาพอันตรายและความรุนแรงของจิตไร้สำนึกในเรื่องนี้สนับสนุนความคิดของฟรอยด์ที่ว่า จิตไร้สำนึกเป็นสิ่งอันตรายสำหรับสังคมสมัยใหม่ เพราะจิตไร้สำนึกของมนุษย์มีได้ทำงานภายใต้หลักเหตุผลหรือกฎเกณฑ์ทางตรรกวิทยา (Santasombat, 1999: 32)

เมื่อจิตไร้สำนึกเป็นปรปักษ์กับสังคมยุคใหม่ สังคมจึงต้องหาวิธีการจัดการกับลักษณะที่ไม่พึงประสงค์นี้ ชัดเจนว่าการกำจัดไม่ใช่ทางออกของปัญหา เพราะจิตไร้สำนึก คือ ส่วนหนึ่งของมนุษย์ จึงไม่อาจแยกออกมาได้ นักเขียนจึงเสนอว่า เยาวชนต้องรู้จักควบคุมจิตไร้สำนึกเพื่อดำรงความเป็นมนุษย์ตามที่สังคมยุคใหม่คาดหวัง ด้วยเหตุนี้ ในกระบวนการขัดเกลาในขั้นตอนสุดท้าย นักเขียนจึงเปิดโอกาสให้การินได้ต่อสู้กับ “ความอวรณ์” เพื่อจะได้แก้ไขความรู้สึกผิดในใจและพิสูจน์ตนเองในฐานะเยาวชนที่ผ่านการขัดเกลาแล้ว ดังเหตุการณ์ที่การินตัดสินใจหยุดพิธีกรรมด้วยตนเอง เพราะมีอาจเพิกเฉยต่อความทรมานของเพื่อนเหมือนครั้งก่อน ทำให้ “ความอวรณ์” ตวาดว่า “แกปล่อยให้ความใจอ่อนมาทำลายพิธีกรรมนี้อีกครั้งแล้วนะ ไอ้คนอ่อนแอ” (Ai, 2009: 140) ความอ่อนแอในทัศนะของ “ความอวรณ์”

อาจหมายถึงการยอมรับสิ่งที่สังคมกำหนดและการปฏิเสธความปรารถนาส่วนตนซึ่งนำมาสู่ความรุนแรงในสังคม เมื่อความปรารถนาไม่อาจบรรลุได้เพราะการิน “ความอวอร์ด” จึงเข้าไปทำร้ายการิน การปะทะกันครั้งนี้ คือ การต่อสู้ของการินกับจิตไร้สำนึกของตน ผู้ประพันธ์แสดงให้เห็นว่าการต่อสู้กับจิตไร้สำนึกไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะต้องแลกมาด้วยความเจ็บปวดดังเหตุการณ์ที่การินใช้มีดอาคมที่มแทงตนเอง “ก่อนที่ร่างของทั้งเขาและ “ความอวอร์ด” จะสะดุ้งเกร็งจากความเจ็บปวดที่มแทงไปที่ร่างขึ้นมาพร้อม ๆ กัน เสียงโหยหวนจากทั้งสองคนดังก้องไปทั่วห้องเก็บของ” (Ai, 2009: 149) ความทรมานที่เกิดขึ้นบ่งชี้ว่า การยอมรับกติกาของสังคมเป็นความเจ็บปวดแต่ก็มีอาจขัดขึ้นได้ เพราะสังคมแห่งการพัฒนาได้กำหนดให้พลเมืองมุ่งเข้าไปในทางที่ประเทศกำหนด ดังนั้นการขัดขืนความปรารถนาส่วนตนเพื่อยอมรับความปรารถนาของสังคมจึงไม่ต่างกับการทำร้ายตนเอง ด้วยก่อให้เกิดความทุกข์ทรมาน แต่นวนิยายได้สื่อสารแก่ผู้อ่านว่า เราต้องอดทนและยอมรับเพื่อก้าวผ่านไปให้ได้ในฐานะพลเมืองที่ขับเคลื่อนสังคมยุคพัฒนา

นักเขียนนำเสนอการมีชัยชนะเหนือจิตไร้สำนึกของตนเองในรูปแบบของการหลอมละลายตัวตนของ “ความอวอร์ด” “ใบหน้าเริ่มมิดเบี้ยวผิดสภาพ ดวงตาไหลย้อยออกมาจากเบ้า [...] หลอมละลายกลายเป็นเนื้อเดียว [...] เหมือนมันไม่มีสภาพความเป็นมนุษย์ต่อไปอีกแล้ว” (Ai, 2009: 150) สภาพไร้ความเป็นมนุษย์นี้เป็นการคลี่คลายความสั่นคลอนภายในใจของการินว่าจิตไร้สำนึกไม่เหลือปรากฏอยู่ในสังคมแล้ว ดังคำพูดของลัทธิมาตองมองการินว่า “แต่อย่างน้อยจนถึงตอนนี้นายก็ยังไม่ได้ทำให้ฉันเสียความรู้สึกอะไรกับนายนะ...” (Ai, 2009: 168) ลัทธิมาประจักษ์แล้วว่าตัวตนของการินที่เธอเชื่อมั่นมาตลอดยังคงอยู่ เขาไม่ได้เป็นฆาตกรหรือผู้เหยียดความตายเช่น ‘ความอวอร์ด’ การที่การินนำกระบอกไปโยนทิ้งลงแม่น้ำในช่วงปิดเรื่องอาจตีความได้ว่าเป็นการเน้นย้ำถึงอันตรายของจิตไร้สำนึก เพราะการทิ้งลงแม่น้ำคือการทำให้ห่างไกลจากสังคมมนุษย์ ทว่าในทางพุทธศาสนา แม่น้ำเปรียบได้กับจิตใจของมนุษย์ (Mahawarakon, 2009: 106) จึงอาจตีความได้เช่นกันว่าเป็นการแสดงการควบคุมตนเองได้สำเร็จของการิน เพราะการทิ้ง “ความอวอร์ด” ลงน้ำเปรียบได้กับความสามารถในการสะกดจิตไร้สำนึกให้อยู่ในระดับลึกที่สุดเพื่อไม่ให้กลับมาได้อีก

หลังจากการินพิสูจน์ตนเองได้สำเร็จ หมอนใหม่ก็เสียชีวิต วิญญาณของเธอจากไปอย่างสงบ ความตายของหมอนใหม่

จึงเปรียบเสมือนการจบสิ้นของบทลงโทษ เมื่อการินได้ขัดเกลาดตนเองไปสู่คุณลักษณะพึงประสงค์ของสังคมสำเร็จแล้ว คำพูดการินตอนปิดเรื่องที่ว่า “สิ่งที่ฉันหวังนั้นยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ความปรารถนาสิ่งนั้นที่ฉันมี ฉันต้องทำให้สำเร็จอย่างแน่นอน ด้วยมือฉันนี้แหละ!!!” (Ai, 2009: 187) แสดงให้เห็นการผ่อนคลายของสังคมว่า ความปรารถนาของปัจเจกสามารถได้รับการตอบสนอง ขอเพียงไม่ละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคม สิ่งนี้อาจช่วยบรรเทาความตึงเครียดจากแก่นสารของเรื่องได้ เพราะการใช้ความน่ากลัวจากความรุนแรงและความตายเพื่อเน้นสาระสำคัญในเรื่องอาจทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า ทุกคนต้องละทิ้งความเป็นปัจเจกและดำเนินชีวิตตามกรอบของสังคมเท่านั้น สิ่งนี้อาจสร้างความกดดันและความรู้สึกท้อถอยในการปฏิบัติตามขนบนิยมของสังคม จนนำไปสู่ความสิ้นหวังสำหรับการเติบโตในอนาคต ซึ่งถือเป็นลักษณะที่ไม่พึงปรารถนาในวรรณกรรมเยาวชน

น่าสนใจที่แพนตาซีที่ประกอบด้วยความรุนแรงและความตายช่วยให้ผู้อ่านกลุ่มเยาวชนเข้าใจสาระสำคัญของนักเขียนชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากจิตไร้สำนึกมีลักษณะเป็นนามธรรมอันซับซ้อน ยากเกินความเข้าใจของเยาวชน แต่แพนตาซีช่วยแปรให้เป็นรูปธรรมในลักษณะของตัวละคร ขณะที่ความรุนแรงและความตายซึ่งแสดงออกมาผ่านพิธีกรรมก็ช่วยแสดงลักษณะอันเป็นโทษของจิตไร้สำนึก ส่วนความตายก็ช่วยขับเน้นความรุนแรงสูงสุดของจิตไร้สำนึกและเป็นบทลงโทษทางจิตใจของตัวละครเอก การสอดประสานระหว่างแพนตาซี ความรุนแรง และความตายนี้ช่วยสร้างจินภาพและความหวาดกลัวซึ่งนำไปสู่การเข้าใจโทษของการไม่รู้จักรับคุมจิตไร้สำนึกได้โดยง่าย อีกทั้งประสบการณ์แพนตาซีของตัวละครเอกก็ช่วยถ่ายทอดเรื่องการควบคุมจิตไร้สำนึกได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน กล่าวคือนำเสนอปัญหาที่เกิดจากจิตไร้สำนึกในช่วงต้น แล้วนำเสนอการจัดการปัญหาในช่วงท้ายผ่านการต่อสู้อันรุนแรงระหว่างการินและ “ความอวอร์ด” ดังนั้นประสบการณ์ของตัวละครเอกที่ต้องเผชิญกับแพนตาซีอันเต็มไปด้วยความรุนแรงและความตายจึงเป็นประสบการณ์จำลองที่สามารถเผชิญได้ในโลกความจริง ซึ่งส่งผลให้เยาวชนรู้จักขัดเกลาดตนเอง เพราะได้เรียนรู้ผ่านการรับรู้ประสบการณ์แพนตาซีในลักษณะดังกล่าว ซึ่งเป็นกลวิธีอันเหมาะสมอย่างมาก ด้วยเยาวชนเป็นช่วงวัยของการต่อต้านจึงไม่ชอบการสั่งสอนโดยตรง กลวิธีดังกล่าวจึงเป็นการสั่งสอนโดยอ้อมที่แนบเนียนในลักษณะของ “สาระบันเทิง” คือ ที่มีทั้งสาระและความบันเทิงควบคู่กันไป

(Wannakit, 2016: 121)

ทั้งหมดนี้ พิสูจน์ให้เห็นว่าความรุนแรงและความตายในแฟนตาซีไม่ได้บ่มเพาะความหยาบกระด้างในจิตใจและการใช้ความรุนแรงแก่เยาวชนเสมอไป แต่สามารถกลายเป็นกลวิธีหนึ่งที่ช่วยให้เยาวชนจินตนาการถึงผลของปัญหาและปลูกฝังการจัดการปัญหาได้ อันเป็นไปตามหมุดหมายหลักของวรรณกรรมเยาวชนคือให้สาระความรู้ ข้อคิดเตือนใจ หรือสะท้อนทรรศนะเกี่ยวกับชีวิตของวัยรุ่นในด้านใดด้านหนึ่ง (Wannakit, 2016: 191)

สรุปผลการวิจัย

นิยายชุดการ์ตูน ปริศนาคดีอาถรรพ์ ตอน “ความลับของกระจกเงา” ต้องการปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมความปรารถนาของตนเอง ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะพึงประสงค์สำหรับเยาวชนไทย เพราะในช่วงกระแสโลกาภิวัตน์ประเทศไทยต้องเผชิญหน้ากับวัฒนธรรมต่างชาติ ระบบเทคโนโลยี และบริโภคนิยม ซึ่งต่างก่อให้เกิดผลเสียแก่เยาวชน เช่น หลงใหลวัฒนธรรมต่างชาติ ตกอยู่ในภาวะวัตถุนิยมและบริโภคนิยม เสพสื่อลามก เลียนแบบพฤติกรรมไม่เหมาะสม เป็นต้น ภาครัฐจึงพยายามปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักควบคุมตนเอง เพราะเชื่อว่าเป็นวิธีแก้ปัญหาแบบยั่งยืน

ทั้งนี้ นักเขียนจึงสร้างลักษณะแฟนตาซีในองค์ประกอบต่าง ๆ ของนวนิยายเพื่อนำเสนอแนวคิดข้างต้น โดยสร้างตัวละครแฟนตาซีที่มีพฤติกรรมโหดเหี้ยม เพื่อแสดงถึงจิตไร้สำนึกที่ยากแก่การควบคุม สร้างโครงเรื่องตัวละครเอกที่ได้ต่อสู้และมีชัยเหนือตัวละครแฟนตาซี เพื่อสื่อถึงการควบคุมจิตไร้สำนึกหรือความปรารถนาส่วนตนได้สำเร็จ และการสร้างฉากแฟนตาซีอันเป็นพื้นที่ของความรุนแรงและความตาย เพื่อสะท้อนความหวาดกลัวของสังคมต่อการใช้ความรุนแรงเพื่อตอบสนองความปรารถนา จะเห็นได้ว่าแฟนตาซีมีบทบาทในการนำเสนอภาพของจิตไร้สำนึก ขณะที่ความรุนแรงและความตายที่ปรากฏผ่านแฟนตาซีมีบทบาทสำคัญในการขบเน้นอันตรายของจิตไร้สำนึกและสร้างความน่าสะพรึงกลัวของการยอมจำนนต่อจิตไร้สำนึกหรือแรงปรารถนาของตน การหลอมรวมความรุนแรงและความตายเข้ากับแฟนตาซีได้ช่วยตอกย้ำว่าการไหลตามแรงขับทางปรารถนาของตนเป็นลักษณะไม่พึงประสงค์ของสังคม เพราะมีลักษณะของความเป็นอื่น ซึ่งหมายถึงสิ่งที่สังคมผลักไสจากความเป็นมนุษย์ นอกจากนั้นความรุนแรงและความตายยังช่วยให้ผู้อ่านตระหนักถึงผลเสียร้ายแรงของ

การปล่อยตนไปตามความปรารถนาส่วนตัว ซึ่งสะท้อนผ่านเหตุการณ์เหนือจริงอันสยองขวัญและเจ็บปวดของตัวละครหลัก

ด้วยเหตุนี้ การบรรจุความรุนแรงหรือความตายลงไปในวรรณกรรมเยาวชนอาจไม่จำเป็นต้องก่อให้เกิดผลด้านลบคือ นำไปสู่การประพฤติดัดทำนองคลองธรรมตามแบบตัวละครในเรื่องเสมอไป เพราะความรุนแรงและความตายสามารถมีบทบาทในการนำเสนอสารอันเป็นประโยชน์แก่เยาวชนได้ด้วย ผลการศึกษาที่พบมานี้เป็นผลจากการเลือกนำแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของแฟนตาซีในวรรณกรรมเยาวชนมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาร่วมกับการวิเคราะห์การสร้างแฟนตาซีในองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ของตัวบทนวนิยายชุดการ์ตูน ปริศนาคดีอาถรรพ์ ตอน “ความลับของกระจกเงา” จึงเป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นประจักษ์ว่า ความรุนแรงและความตายในแฟนตาซีมีประโยชน์ มีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาตัวละครเอกให้เป็นเยาวชนที่ดีตามข้อกำหนดของสังคมเพื่อให้ภาพเยาวชนต้นแบบแก่ผู้อ่านในวัยเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาประเด็นความรุนแรงและความตายในวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีนี้ ผู้วิจัยหวังว่าแนวทางการศึกษานี้จะมีประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณกรรมเยาวชนแนวแฟนตาซีของไทยในช่วงหลังปี พ.ศ. 2550 ซึ่งปรากฏความรุนแรงและความตายเด่นชัด เพราะได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมแฟนตาซีต่างชาติและเนื้อหาของเกมออนไลน์แนวต่อสู้ผจญภัย จึงได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นการลอกเลียนเพื่อตอบสนองอารมณ์บันเทิงและก่อโทษแก่ผู้อ่าน ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยจึงมุ่งหวังให้เกิดการทบทวนความรู้ความเข้าใจเรื่องความรุนแรงและความตายในวรรณกรรมเยาวชนของไทยให้ถี่ถ้วน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจวรรณกรรมเยาวชนของไทยให้ถ่องแท้ยิ่งขึ้น

References

- Ai. (2008). **Karin Pritsana Khadi Athan Young Adult Fiction Series, The Life Channing Ritual Episode** (การ์ตูน ปริศนาคดีอาถรรพ์ ตอนพิธีกรรมเปลี่ยนชีพ). Bangkok: Punica Publishing.
- Ai. (2009). **Karin Pritsana Khadi Athan Young Adult Fiction Series, The Secret of the Mirror Episode**

- (การิน ปรีศนาคดีอาถรรพ์ ตอนความลับของ
กระจกเงา). Bangkok: Punic Publishing.
- Ai. (2010). **Karin Pritsana Khadi Athan Young Adult Fiction Series, Happy Deathday Episode** (การิน ปรีศนาคดีอาถรรพ์ ตอนสุขสันต์วันถึงฆาต). Bangkok: Punic Publishing.
- Chimpleewat, Thammajak. (2012). **The Superstition in Karin Pritsana Khadi Athan Young Adult Fiction Series** (ไสยศาสตร์ที่ปรากฏในนวนิยายชุดการิน ปรีศนาคดีอาถรรพ์). Bachelor's dissertation, Silpakorn University, Nakhon Pathom, Thailand.
- Duangwiset, Naruephon. (2017). **Sex in the Maze: Sex Theory in Consumer Culture** (เพศในเขาวงกต: แนวคิดทฤษฎีเพศในวัฒนธรรมบริโภค). Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre.
- Hutinta, Areeya. (2019). Half – Asleep She's Revived, Half – Awake She's lost: the Dissolving World of Aomkaew Kalyanapong (ครึ่งหลับเธอฟื้น ครึ่งตื่นเธอสูญเสียดู: โลกที่กำลังสูญสลายของอ้อมแก้ว กัลป์ยานพงศ์). In **Phasasan Wannakamsan: Articles on the Occasion of the 50th Anniversary of Department of Thai, Faculty of Arts, Silpakorn University** (ภาษาสารวาระครบรอบ 50 ปี ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร), (pp. 309-324). Nakhon Pathom: Faculty of Arts, Silpakorn University.
- Jackson, R. (1981). **Fantasy: The Literature of Subversion**. London: Methuen.
- Jantharat, Supitchaya. (2018). **The Technic of Fantasy Novel Creation: Case Study of KalYanee Suksasunee** (กลวิธีการแต่งนวนิยายแฟนตาซี กรณีศึกษา กัลยาณี สุขษานณี). Master's dissertation, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand.
- Kumpiree, Supasinee. (2014). **The Inheritance of Thai Traditional Literatures and Tales in Thai Young's Literatures That Were Published in Year 2002 to 2011** (การสืบทอดวรรณคดีและนิทานในวรรณกรรมเยาวชนไทยช่วงปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2554). Master's dissertation, Silpakorn University, Nakhon Pathom, Thailand.
- Lasongyang, Phattharakhan. (2018). **Think Write Create Tales and Books for Children** (คิด เขียน สร้าง นิทานและหนังสือสำหรับเด็ก). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Linitda, Arrisa. (2017). **The Fantasy Literary Series "SAVENA: The City of Magic": an Analysis of the Plot and the Presentation Techniques of the Plot** (วรรณกรรมแฟนตาซีชุดเซวีน่า มหานครแห่งมนตรา: การวิเคราะห์โครงเรื่องและกลวิธีการนำเสนอโครงเรื่อง). Master's dissertation, Naresuan University, Pitsanulok, Thailand.
- Mahawarakon, Suphak. (2009). **Metaphor of Water and the Path of Nirvana in Jatakathakatha** (ความเปรียบเกี่ยวกับน้ำกับมรรคาสู่นิพพานในอรรถกถาชาดก). Master's dissertation, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Manit, Phiriyadit. (2013). **Psychoanalysis Words for Literary Criticism** (ศัพท์จิตวิเคราะห์สำหรับวรรณคดีวิจารณ์). Bangkok: Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2006). **The National Economic and Social Development Plan The 10th Plan 2007-2011** (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ปี 2550-2554). (2006). [Online]. Retrieved June 6, 2021 from https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=5747&filename=develop_issue
- Phutthathatphikkhu, (1984). **The Experiment of Buddhist Literary Criticism Pomkhueung** (บททดลองเสนอว่าด้วยจิตวิเคราะห์แบบพุทธ ปมเขื่อง). Bangkok: Saysongsueksit.
- Ratanakul, Suriya. (2012). **Religious Rituals Part 2** (พิธีกรรมในศาสนา ภาค 2) (2nd ed.). Nakhon Pathom: Mahidol University.
- Santasombat, Yot. (1999). **Freud and the Development of Literary Criticism: From Dream to Social Theory** (ฟรอยด์และพัฒนาการของจิตวิเคราะห์: จากความฝันสู่ทฤษฎีสังคม) (3th ed.). Bangkok: Thammasat University Press.

Sutchaphan, Ruenruethai. (2017). **Read Gen Z Literatures (อ่านวรรณกรรม Gen Z)**. Bangkok: Saengdaw.

Sutthisan, Usa. (2016). **Adolescent Psychology (จิตวิทยาวัยรุ่น)**. Bangkok: Samlada.

Thirajaroensakul, Kopphon. (2014). **Elements of Fantasy in the Presentation of Family and Environmental Problems in Tony Diterlizzi and Holly Black's**

The Spiderwick Chronicles (องค์ประกอบของแฟนตาซีในการนำเสนอปัญหาครอบครัวและปัญหาสิ่งแวดล้อมในนวนิยายชุด เดอะ สไปเดอร์วิก โครนิเคิลส์ ของ โทนี ดิเตอร์ลิซซี และฮอลลี แบล็ก). Master's dissertation, Chulalongkorn University, Thailand.

Wannakit, Nittaya. (2016). **Children's Literature (วรรณกรรมสำหรับเด็ก)**. Nonthaburi: Inthanin.